

motivaction

research and strategy

Publieksmonitor BZK, 2-meting

Ministerie van BZK

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Achtergrond, doel- en probleemstelling

Pagina 3

Samenvatting

Pagina 5

Methode en opzet

Pagina 14

Resultaten

Pagina 17

Bijlage

Pagina 64

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna te noemen BZK) heeft Motivaction International B.V. een derde meting uitgevoerd in het kader van de publieksmonitor BZK. Deze monitor gaat over de thema's Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Publieksmonitor

Om inzicht te krijgen in hoe de Nederlandse bevolking aankijkt tegen voor BZK relevante onderwerpen heeft BZK in samenwerking met Motivaction een 'publieksmonitor' opgezet. De onderwerpen die in de monitor aan bod komen, betreffen veelal een actueel beleidsplan of recent geïmplementeerd beleid. Inzicht in de beleving van deze onderwerpen geeft BZK de mogelijkheid om de communicatie over het onderwerp beter af te stemmen op het publiek. De monitor bestaat uit periodieke metingen, waarin vragen eenmalig of herhaaldelijk worden voorgelegd, zodat ook trends in kaart kunnen worden gebracht. De uitkomsten kunnen aanleiding geven tot een aanvullende flitspeiling, waarin een onderwerp op korte termijn verder kan worden uitgediept. Andersom kunnen uitkomsten van flitspeilingen aanleiding geven om een onderwerp op te nemen in de publieksmonitor.

Samengevat luidt de doelstelling van de publieksmonitor:

Periodiek inzicht krijgen in (ontwikkelingen in) de beleving bij het Nederlandse publiek van onderwerpen die betrekking hebben op voorgenomen of recent geïmplementeerd beleid van BZK.

Derde meting van de publieksmonitor: de 2-meting

Het huidige onderzoek betreft de 2-meting van de publieksmonitor BZK . De onderwerpen die in deze meting aan bod komen zijn vrijwel identiek aan de 1-meting en de 0-meting:

- Het imago van BZK en van volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren in het algemeen
- De representatieve democratie
- Decentralisaties
- Schaalvergroting
- Burgerschap en de participatiesamenleving
- Digitale overheid
- De AIVD
- Gebruik communicatiegegevens door veiligheidsdiensten (nieuw in deze meting)
- Koninkrijksrelaties
- Normering topinkomens in de publieke sector

Vragenlijst

De vragenlijst voor de 2-meting is vrijwel identiek aan de 1-meting en de 0-meting. Hierdoor kunnen de resultaten goed worden vergeleken. Ten opzichte van de vragenlijst van de 1-meting is een aantal vragen geschrapt over het koppelen van persoonlijke gegevens tussen verschillende overheidsinstanties. Er is een aantal vragen toegevoegd over het gebruik van communicatiegegevens door veiligheidsdiensten ten behoeve van de Nederlandse veiligheid (bij onderwerp digitale overheid).

Management summary

Algemene houding tussen mei en november 2015 stabiel

In de periode tussen de 1-meting (midden mei 2015) en de 2-meting (midden november 2015) is de houding van de Nederlandse bevolking ten aanzien van de verschillende onderwerpen in dit onderzoek op de meeste punten stabiel gebleven: het imago van BZK en beroepsgroepen, de representatieve democratie, decentralisaties, schaalvergroting, burgerschap en de participatiesamenleving, digitale overheid en het normeren van topinkomens in de publieke sector. Dit was eveneens zo in de periode van de 0-meting (midden januari 2015) tot de 1-meting.

Verschil in vertrouwen en belang doelstellingen AIVD vóór en na de aanslagen in Parijs

Tijdens het veldwerk van het onderzoek (9 t/m 15 november) vonden de terroristische aanslagen in Parijs van 13 november plaats. We zien een verschil in de houding ten aanzien van de doelstellingen van de AIVD vóór en vlak na deze aanslagen. Na de aanslagen vindt de bevolking alle doelstellingen van de AIVD belangrijker dan ervoor. Het vertrouwen in de AIVD om Nederland veilig te houden is lager dan voor de aanslagen. Of deze effecten door een tijdelijke 'schrikreactie' worden veroorzaakt of ook op lange termijn blijven bestaan, is op basis van dit onderzoek niet vast te stellen.

Leeswijzer vervolg management summary

- In de management summary beschrijven we de *huidige* stand van zaken.
- Met dit pijltje bespreken we verschillen tussen de 1-meting en de 2-meting.

Management summary – Bekendheid en imago BZK

BZK heeft imago als veiligheidsministerie, dat ambtelijk is en ver van burgers afstaat

- De helft van de bevolking weet spontaan geen enkel thema te noemen waar BZK zich mee bezighoudt.
- Spontaan denkt men vooral dat BZK zich bezighoudt met nationale veiligheid & Nederlandse belangen (17%), koninkrijksrelaties (15%) en binnenlands bestuur (13%). De meest *herkende* onderwerpen zijn ambtenaren (71%), paspoorten (70%) en veiligheid (69%). De onderwerpen woningmarkt en digitale overheid linkt men het minst aan BZK.
- BZK heeft vooral het imago van een ambtelijke organisatie (46%) die ver van burgers af staat (40%).

Geen eenduidig imago ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers

- Er bestaat over ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers geen eenduidig of breed gedragen imago.
- *Ambtenaren* ziet men vooral als dienstbaar (32%) en nuttig (24%) maar ook als wereldvreemd (22%) en lui (18%).
- *Bestuurders en volksvertegenwoordigers* hebben een wat negatiever imago. 33% denkt dat bestuurders uit zijn op eigen gewin en 20% denkt dat zij opkomen voor het algemeen belang. Bij volksvertegenwoordigers is dit 32% en 26%.
- Bestuurders en volksvertegenwoordigers worden minder dan ambtenaren gezien als dienstbaar (beiden 19% en 18%) en nuttig (15% en 17%) maar aan de positieve kant ook minder vaak als lui (11% en 8%).

Management summary – Betrokkenheid bij democratie

Waardering representatieve democratie loopt sterk uiteen en men voelt zich weinig vertegenwoordigd

- De waardering voor de huidige vorm van de representatieve democratie in Nederland loopt sterk uiteen. 36% van de Nederlanders is tevreden, 26% uit zich ontevreden.
 - Over het algemeen voelt de bevolking zich weinig *vertegenwoordigd* door en *betrokken* bij bestuurders en politici. Zij voelen zich het meest vertegenwoordigd door en betrokken bij de Tweede Kamerleden van de eigen partij (25% en 20% in grote mate). Naast de Tweede Kamerleden van de eigen partij hebben Nederlanders gevoelsmatig de sterkste relatie met bestuurders en politici op *gemeenteniveau*.
- 1- vs. 2-meting: het aantal mensen dat negatief is over de representatieve democratie neemt iets toe (van 22% tot 26%). *Let op: dit verschil is zo minimaal dat het geen effect heeft op het gemiddelde oordeel.*

Instrumenten voor directe democratie overwegend positief ontvangen

- De bevolking staat overwegend positief tegenover de voorgelegde (nieuwe) mogelijkheden in het democratisch systeem waarbij burgers op meer directe manieren invloed kunnen uitoefenen (54% - 62% positief).

Management summary – Decentralisaties

Helpt bevolking negatief over decentralisaties en weinig vertrouwen in gemeenten

- De bevolking is vaker negatief dan positief over de decentralisaties (50% vs. 15%).
 - Als gevolg van de decentralisaties verwacht men vaker negatieve (75%) dan positieve (38%) ontwikkelingen.
 - Men verwacht vooral dat gemeenten te weinig budget krijgen (52%), het recht op ondersteuning gemeenteafhankelijk is (51%), de kwaliteit van ondersteuning verslechtert (49%) en er niet genoeg deskundigheid in huis is (49%).
 - Ruim vier tiende van de bevolking heeft weinig vertrouwen in het uitvoeren van de taken door de gemeenten en de controlerende functie van de raadsleden (45% en 42%). Een kleine minderheid heeft hier veel vertrouwen in (7% en 7%).
- 1- vs. 2-meting: het oordeel over de decentralisaties krijgt duidelijker vorm: het aandeel mensen dat hier geen duidelijk oordeel over heeft neemt af.
- 1- vs. 2-meting: het deel van de bevolking dat positief is over de decentralisaties neemt iets toe (van 11% tot 15%). *Let op: dit verschil is zo minimaal dat het geen effect heeft op het gemiddelde oordeel.*

Management summary – Schaalvergroting

Samenvoeging gemeenten verdeeld ontvangen, samenvoeging provincies overwegend negatief

- Het oordeel over het zich samenvoegen van gemeenten loopt uiteen (25% positief, 36% negatief).
- Als gevolg van de samenvoegingen verwacht men vaker negatieve (71%) dan positieve (39%) ontwikkelingen. De verwachting is vooral dat de afstand tussen inwoners en de gemeente toeneemt (47%) en de betrokkenheid afneemt (46%). Aan de positieve kant verwacht men dat grotere gemeenten de taken efficiënter kunnen uitvoeren (23%), meer deskundigheid in huis hebben (22%) en dat het bijdraagt aan een kleinere overheid (20%).
- De bevolking is overwegend negatief over het samenvoegen van provincies (55% negatief, 10% positief).

Management summary – Burgerschap en participatie

Kleine meerderheid bereid deel te nemen aan lokale maatschappelijke initiatieven

- 57% van de Nederlanders zegt bereid te zijn om zich in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in hun buurt of gemeente. Ze staan vooral open voor *meedenken* en minder voor *actief* meehelpen. 7% van alle Nederlanders wil zich wekelijks een aantal uur inzetten.
- Een kwart (24%) zegt (waarschijnlijk) bereid te zijn om zich actief in te zetten voor het open houden van lokale accommodaties zoals een buurthuis, zwembad of bibliotheek.

Vooraf faciliterende rol van overheid verwacht

- Een grote meerderheid van de bevolking vindt dat de overheid een rol zou moeten spelen bij lokale maatschappelijke initiatieven waarbij burgers betrokken zijn (91%). Meestal noemt men hierbij een faciliterende rol (47%), maar ook een samenwerkende (37%) of stimulerende rol (30%).
- 1- vs. 2-meting: iets vaker wensen burgers geen rol van de overheid bij lokale maatschappelijke burgerinitiatieven (9% vs. 6% bij de 1-meting en 0-meting). Minder vaak dan bij de 1-meting zien burgers hierbij graag een faciliterende, stimulerende en samenwerkende overheid.

Management summary – Digitale overheid

Digitalisering overheid positief ontvangen, grootste nadelen zijn privacy en toegankelijkheid

- 45% van de burgers staat er positief tegenover dat de overheid steeds meer diensten via internet aanbiedt. 15% is negatief over deze ontwikkeling.
 - Men verwacht dat deze digitalisering vooral ten goede komt aan het gemak (63%) en de snelheid (61%). Men denkt relatief vaak dat de digitalisering afbreuk doet aan de privacy (42%) en klantvriendelijkheid (39%).
 - Ook DigiD vindt men vooral snel (66%), gemakkelijk (65%) en efficiënt (63%). Men is relatief vaak negatief over de toegankelijkheid en de klantvriendelijkheid (38% vindt DigiD niet toegankelijk en 36% niet klantvriendelijk).
- 1- vs. 2-meting: ten aanzien van de digitale overheid is de houding van de bevolking op een aantal aspecten iets negatiever. Zo verwachten burgers nu iets vaker een afname van de veiligheid, de privacy en het gemak als de overheid meer diensten via internet aanbiedt. Ook vinden burgers Digid nu minder vaak gemakkelijk en hebben zij minder vertrouwen in de privacy.

Management summary – AIVD

Aanslagen in Parijs zorgen voor verminderd vertrouwen AIVD en verhoogd belang doelstellingen

- Ten tijde van het onderzoek vonden de aanslagen in Parijs plaats (13 november 2015). Dit heeft zijn weerslag gehad op het vertrouwen in de AIVD om Nederland veilig te houden. Voor de aanslagen had 30% van de bevolking hier veel vertrouwen in. Direct na de aanslagen was dit 20%. 17% had hier voor de aanslagen weinig tot geen vertrouwen in. Direct na de aanslagen was dit 22%.
- Direct na de aanslagen hecht men meer belang aan de verschillende doelstellingen van de AIVD dan voor de aanslagen. De top drie doelstellingen waar men het meeste belang aan toekent, blijft echter wel gelijk: bestrijden van Jihadistisch terrorisme, bestrijden van digitale spionage en cybercrime, en radicalisme en extremisme monitoren en onderzoeken.

Burgers hechten meer belang aan Nederlandse veiligheid dan privacybescherming

- In het kader van de nieuwe Wet inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) is burgers gevraagd waar voor hen de gewenste balans is tussen *privacybescherming* en *Nederlandse veiligheid*. De balans ligt vaker richting Nederlandse veiligheid (52%) dan richting privacybescherming (18%). Zij zijn dan ook vaker positief (40%) dan negatief (13%) over de uitbreiding van mogelijkheden voor veiligheidsdiensten om communicatiegegevens te gebruiken.

Management summary – Caribisch deel Koninkrijk en maximeren topinkomens

Caribisch deel vooral geassocieerd met mooi weer, slecht bestuur, vakantiebestemming en onafhankelijkheid

- Nederlanders denken bij het Caribisch deel van het Koninkrijk spontaan vooral *mooi weer* (24%). Hierna volgen *slecht bestuur* (10%), *vakantiebestemming* (9%) en *moet onafhankelijk worden* (9%).
- Drie op de tien (29%) Nederlanders noemen spontaan (ook) een negatief aspect als zij aan het Caribisch deel van het Koninkrijk denken.

Brede steun voor maximeren salaris topfunctionarissen aan dat van minister

- Een grote meerderheid is het ermee eens dat het salaris van topfunctionarissen bij (semi)publieke instellingen niet hoger mag zijn dan dat van een minister (69%).

Kwantitatief onderzoek

De publieksmonitor is kwantitatief uitgevoerd door middel van een online vragenlijst. Respondenten hebben per e-mail een uitnodiging ontvangen met daarin een link naar de vragenlijst. De datacollectie liep van 9 t/m 15 november 2015. De datacollectie van de 1-meting liep van 21 t/m 27 mei 2015 en van de 0-meting van 14 t/m 20 januari 2015.

Doelgroep, steekproef en representativiteit

De doelgroep van de publieksmonitor is de Nederlandse bevolking tussen 18 en 70 jaar. Om uitspraken te kunnen doen over de doelgroep is een steekproef gerealiseerd van $n = 837$ Nederlanders tussen 18 en 70 jaar op basis van het StemPunt-panel van Motivation. De resultaten zijn representatief voor de doelgroep doordat gebruik is gemaakt van propensity-sampling en -weging voor kenmerken waarvan verwacht mag worden dat die van invloed zijn op de resultaten: leeftijd (tussen 18 en 70 jaar), opleiding, geslacht, regio, sociaal-culturele oriëntatie (Mentality-milieus) en de interacties tussen deze variabelen. Door middel van deze steekproeftrekking en weging is de steekproef representatief.*

Online vragenlijst

BZK heeft aangegeven welke onderwerpen en vragen aan bod moesten komen. Motivation heeft op basis hiervan een vragenlijst opgesteld. In samenwerking met BZK is een definitieve vragenlijst opgesteld van circa 30 vragen en een invulduur van circa 14,5 minuut.

*Zie de Bijlage voor nadere informatie over de gewogen en ongewogen data

Inhoud

Leeswijzer	pagina 18
Kennis en imago BZK en beroepsgroepen	pagina 19
Representatieve democratie in NL	pagina 26
Decentralisaties	pagina 31
Schaalvergroting	pagina 35
Burgerschap en participatiesamenleving	pagina 39
Digitale overheid	pagina 44
AIVD	pagina 48
Koninkrijksrelaties	pagina 56
Actuele thema's:	
normering topinkomens publieke sector	pagina 58
Verschillen tussen subgroepen	pagina 60

Leeswijzer

- De vragen die bij een onderwerp horen, worden steeds in een apart hoofdstuk besproken door middel van een grafiek met een beknopte tekstuele beschrijving.
- In de grafieken staan de resultaten van de 2-meting, 1-meting en 0-meting weergegeven. Wanneer deze significant verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar staat dit met een groene pijl (gestegen) of rode pijl (gedaald) aangegeven.
 - Verschillen worden getoetst bij een significantieniveau van 0,05. Als het een schaalvraag betreft (bijvoorbeeld van *zeer eens* tot *zeer oneens*) gaan we uit van de toetsing van het schaalgemiddelde.
- Wanneer er bij een vraag extra uitleg aan de respondenten is gegeven, staat dit altijd aangegeven.
- Na de hoofdstukken waarin de resultaten op totaalniveau staan beschreven, volgt een tabel waarin per onderwerp staat aangegeven of er significante verschillen tussen subgroepen zijn.

Associaties BZK vooral nationale veiligheid & Nederlandse belangen en koninkrijksrelaties

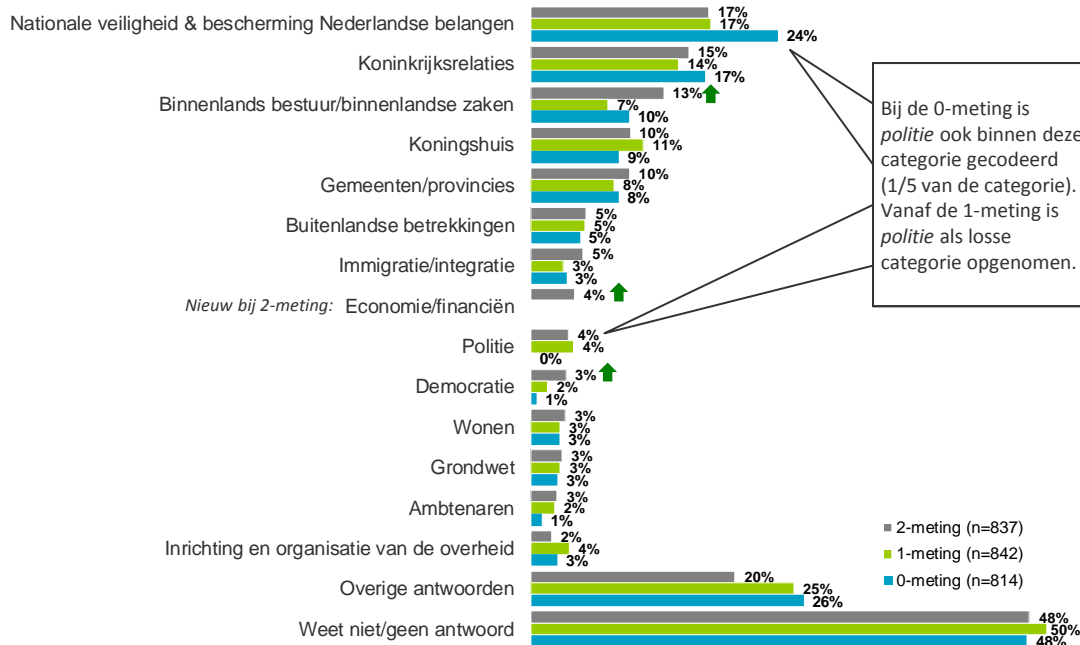
Net als bij de 1- en 0-meting denken Nederlanders dat het ministerie van BZK zich vooral bezighoudt met *nationale veiligheid & Nederlandse belangen* (17%) en *koninkrijksrelaties* (15%)*.

Vaker dan bij de 1-meting noemt men dit jaar *binnenlands bestuur* (13% vs. 7%).

De helft (48%) van de Nederlanders weet spontaan geen enkel thema te noemen waar BZK zich mee bezighoudt.

De vraag is open gesteld. Respondenten konden zelf een antwoord invullen. Deze antwoorden zijn later gecodeerd.

Met welke onderwerpen denk je dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zich bezighoudt?

* Dit onderwerp ligt al verscholen in de naam 'ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties'..

Meest herkende taken BZK: ambtenaren, paspoorten, nationale veiligheid en grondwet

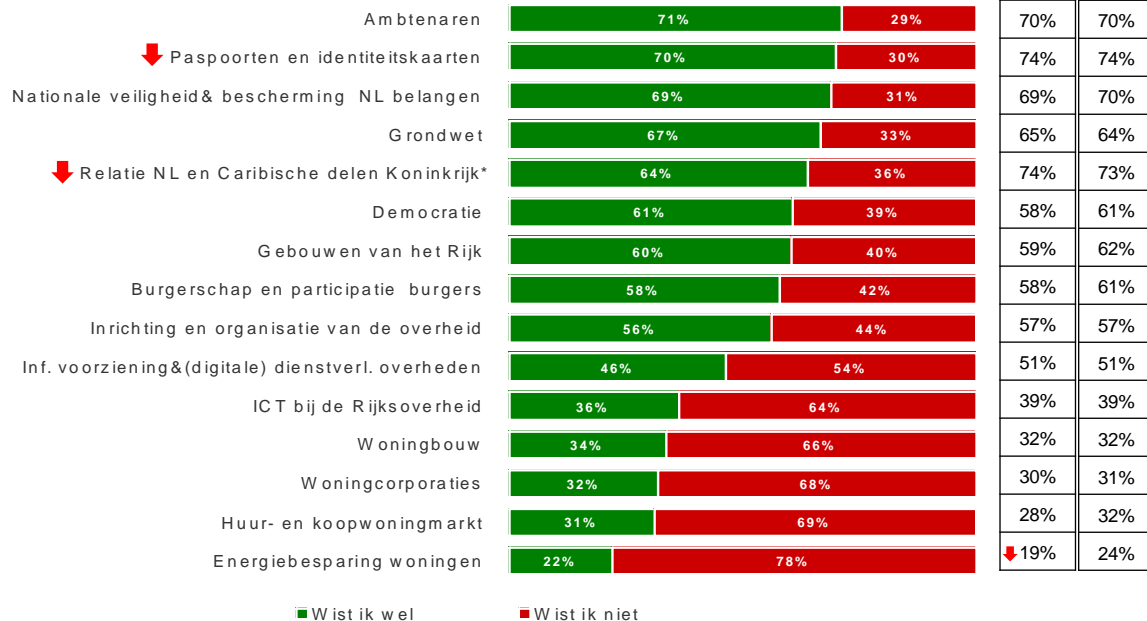
De meest herkende onderwerpen waarvan burgers denken dat BZK zich hiermee bezighoudt, zijn *ambtenaren* (71%), *paspoorten en identiteitskaarten* (70%), *nationale veiligheid* (69%) en de *grondwet* (67%).

Het onderwerp wonen blijft relatief onbekend: *woningbouw* (34%), *woningcorporaties* (32%), *huur- en koopwoningmarkt* (31%), en *energiebesparing woningen* (22%).

Er zijn geen grote verschuivingen ten opzichte van de vorige metingen.

* Bij de 1- en 0-meting stond hier: *Koninkrijksrelaties Nederland en de Caribische eilanden in het Koninkrijk*

Van welke van de volgende onderwerpen wist je dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties er beleid over maakt? Basis 2-meting (n=837)

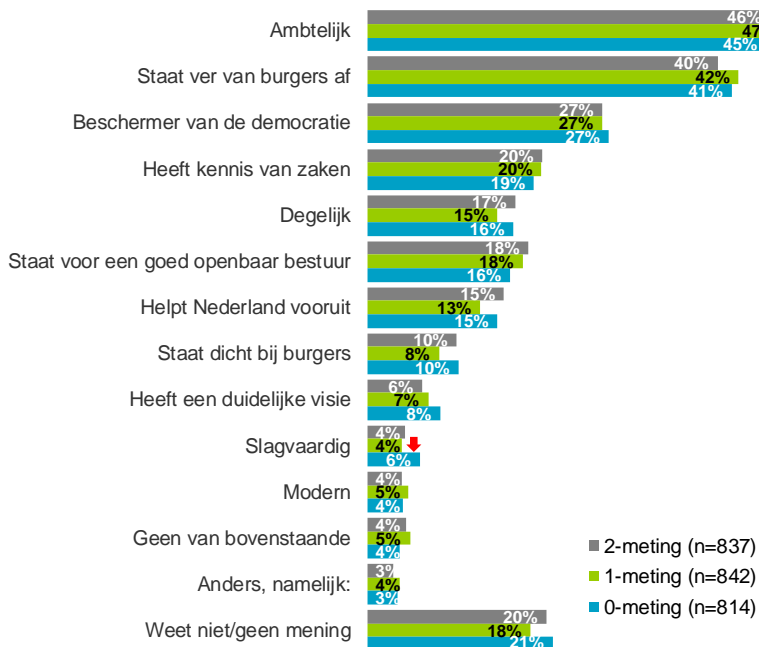
Imago BZK blijft vooral ambtelijk en ver van burgers

Het imago van het ministerie van BZK blijft nagenoeg gelijk aan de vorige metingen. 46% van de burgers vindt BZK een *ambtelijke organisatie* en 40% heeft het idee dat BZK *ver van burgers af staat*.

BZK wordt nauwelijks gezien als een ministerie met een *duidelijke visie* (6%), *slagvaardig* (4%) of *modern* (4%).

De positieve imagokenmerken die de bevolking het meest passend vindt, zijn *beschermers van de democratie* (27%) en *heeft kennis van zaken* (20%).

Welke van de onderstaande kenmerken vind je passen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties?

Ministerie van BZK

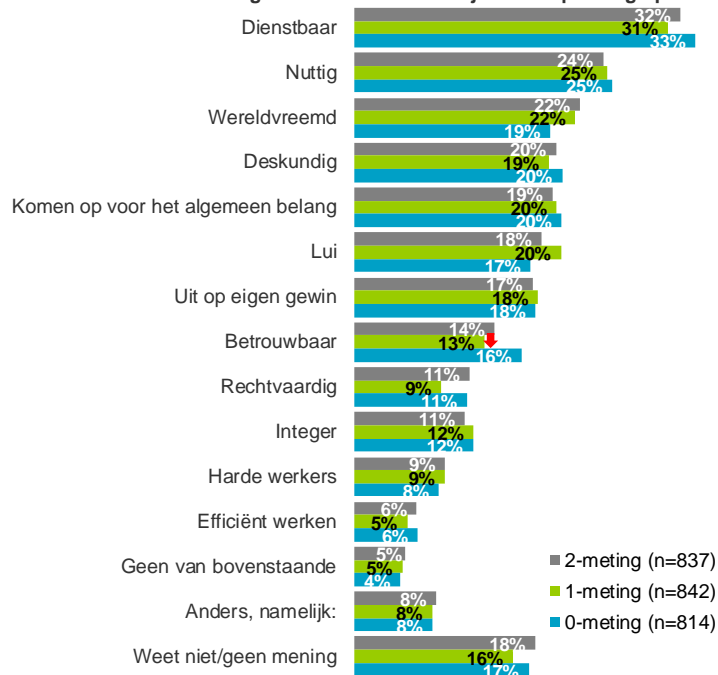
Imago ambtenaren blijft relatief vaak dienstbaar en nuttig

Ambtenaren hebben geen sterk geprofileerd imago. Zij worden net als bij voorgaande metingen relatief vaak gezien als *dienstbaar* (32%) en *nuttig* (24%).

20% vindt hen *deskundig* en 19% vindt dat zij *opkomen voor het algemeen belang*.

De meest passende negatieve imagokenmerken zijn *wereldvreemd* (22%), *lui* (18%) en *uit op eigen gewin* (17%).

Welke van de volgende kenmerken vind je van toepassing op ambtenaren?

ambtenaren

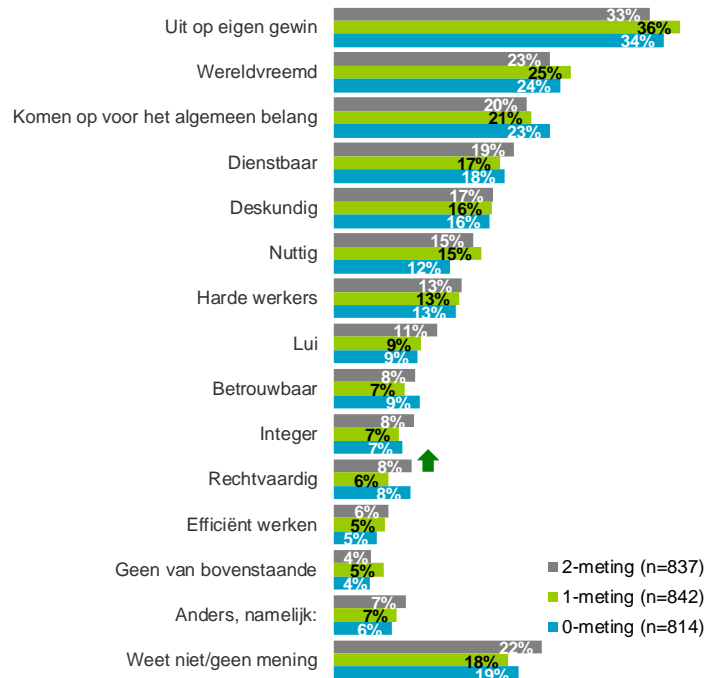
Imago bestuurders blijft negatiever dan dat van ambtenaren

Het imago van bestuurders bij de overheid blijft negatiever dan van ambtenaren: een derde denkt dat zij op hun *eigen gewin uit zijn* (33% vs. 17% ambtenaren). Bijna een kwart vindt hen *wereldvreemd* (23%).

Circa een vijfde vindt hen *dienstbaar* (19% vs. 32% ambtenaren), *deskundig* (17%), *nuttig* (15%) en *harde werkers* (13%).

Bestuurders worden minder vaak gezien als *lui* (11%) dan ambtenaren (18%).

Welke van de volgende kenmerken vind je van toepassing op bestuurders bij de overheid?

bestuurders

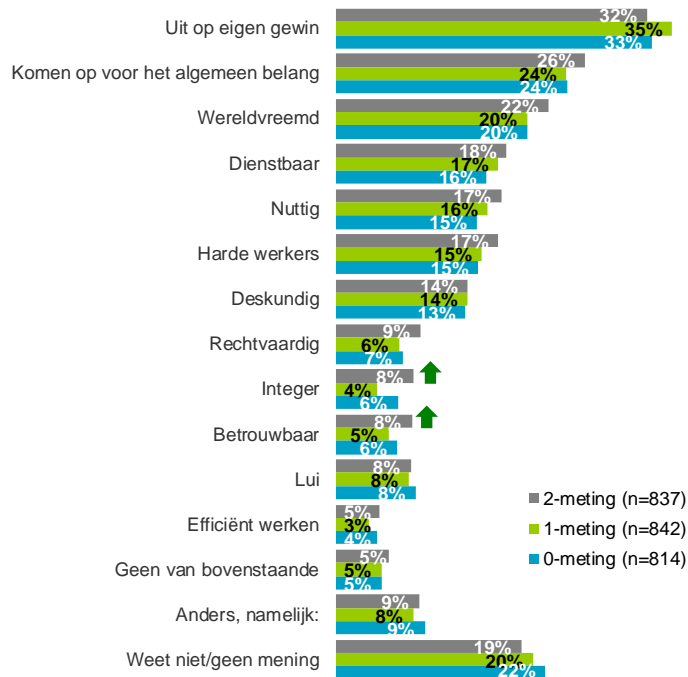
Imago volksvertegenwoordigers: net als bestuurders relatief vaak uit op eigen gewin

Het imago van volksvertegenwoordigers is, net als dat van ambtenaren en bestuurders, niet duidelijk geprofileerd.

Zij hebben ongeveer hetzelfde imago als bestuurders en daarmee een negatiever imago dan ambtenaren. Er wordt relatief vaak gedacht dat zij *uit zijn op eigen gewin* (32% vs. 17% ambtenaren) en *dienstbaarheid* wordt hen minder toegeschreven (18% vs. 32% ambtenaren).

Aan de positieve kant worden zij minder vaak als *lui* gekenmerkt (8% vs. 18% ambtenaren) en vaker als *harde werkers* (17% vs. 9%).

Welke van de volgende kenmerken vind je van toepassing op volksvertegenwoordigers?*

*in de 0-meting stond hier 'volksvertegenwoordigers bij de overheid'.

vertegenwoordigers

Representatieve democratie in Nederland

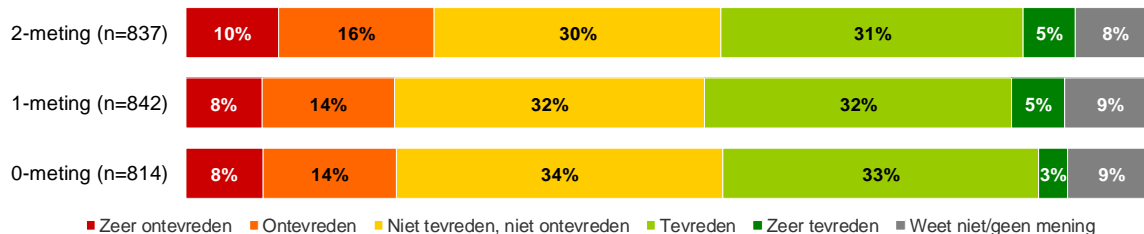
Bevolking blijft vaker tevreden dan ontevreden met de representatieve democratie in Nederland

De tevredenheid met de huidige representatieve democratie blijft gemiddeld genomen onveranderd ten opzichte van de 1- en 0-meting. Ruim een derde van de Nederlanders is hier (zeer) tevreden mee (36%).

Het aandeel dat ontevreden is, is iets hoger dan bij de vorige meting (26% vs. 22%).

Drie tiende is niet tevreden maar ook niet ontevreden (30%) en 8% heeft hier geen mening over.

In hoeverre ben je tevreden met de representatieve democratie in Nederland?

Getoonde uitleg aan respondenten

In Nederland bestaat een representatieve democratie. Als Nederlands burger (boven de 18 jaar) kun je onder meer invloed hebben op de politiek door je stem uit te brengen voor volksvertegenwoordigers (politici) in verschillende bestuurslagen:

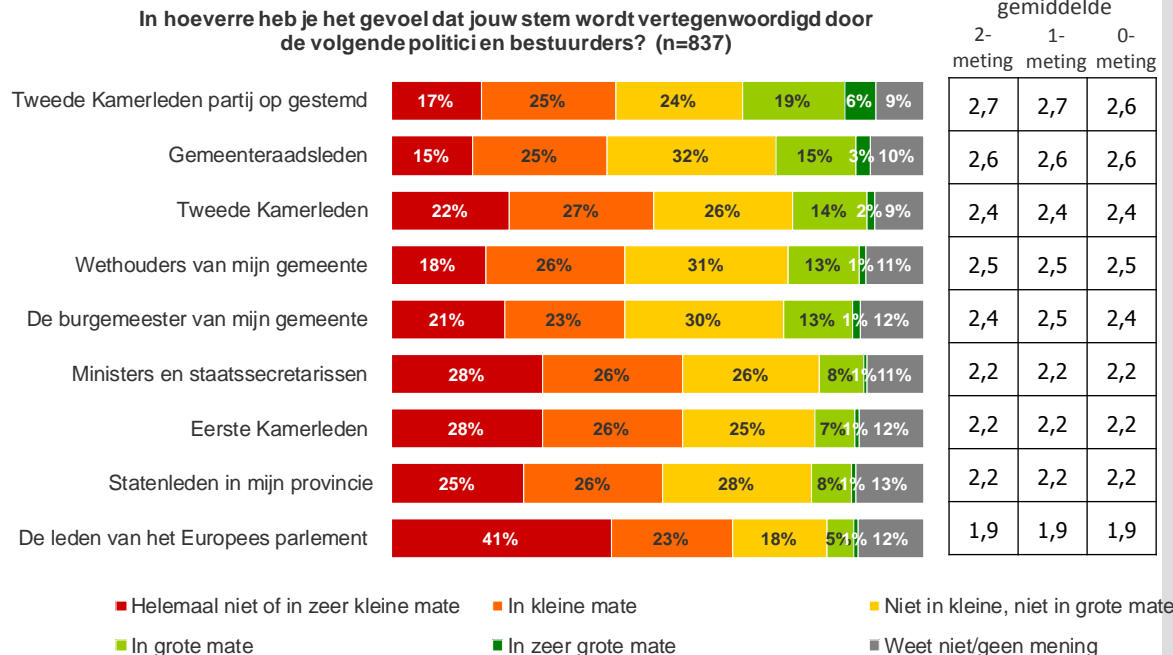
- Stemmen voor de Tweede Kamer (Tweede Kamerverkiezingen)
- Stemmen voor de provincie (Verkiezingen voor de Provinciale Staten). De leden die zijn gekozen, kiezen dan op hun beurt weer de leden voor de Eerste kamer.
- Stemmen voor de gemeente (Gemeenteraadsverkiezingen)
- Stemmen voor het waterschap in jouw regio (Waterschapsverkiezingen)
- Stemmen voor Europa (verkiezingen van het Europees Parlement)

Burgers voelen zich weinig vertegenwoordigd door politici en bestuurders

De mate waarin burgers zich vertegenwoordigd voelen door politici en bestuurders blijft gelijk aan de twee vorige metingen. Zij voelen zich meestal niet of in kleine mate vertegenwoordigd.

Men voelt zich het meest vertegenwoordigd door Tweede Kamerleden van de partij waarop zij zelf hebben gestemd (25% in (zeer) grote mate), gevolgd door gemeenteraadsleden (18%) en Tweede Kamerleden (16%).

Men voelt zich het minst vertegenwoordigd door het Europees parlement (6%) en Eerste Kamerleden (8%).

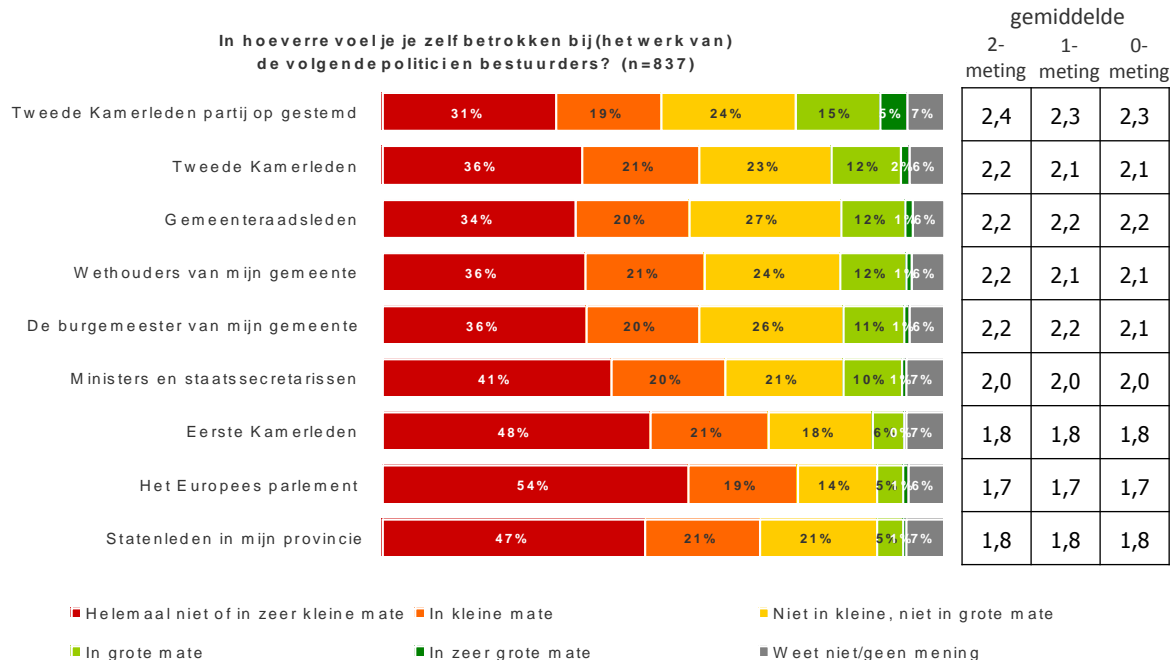

Burgers voelen zich weinig betrokken bij het werk van politici en bestuurders

Net als bij de voorgaande metingen voelen burgers zich ook weinig betrokken bij het werk van politici en bestuurders.

Men voelt zich relatief het meest betrokken bij Tweede Kamerleden van de eigen partij (20% in grote mate), andere Tweede Kamerleden (14%), gemeenteraadsleden (13%), wethouders (13%) en de burgemeester (12%).

Het minst betrokken voelt men zich bij de Eerste Kamerleden (6%), het Europees parlement (6%) en Statenleden (6%).

Reactie op voorgelegde instrumenten directe democratie blijft overwegend positief

Burgers blijven overwegend positief over de voorgelegde bestaande en mogelijk nieuwe onderdelen van de Nederlandse democratie waarbij burgers directer invloed kunnen uitoefenen.

Zij zijn het meest positief over het raadplegend referendum (62% positief), gevolgd door het corrigerend referendum (58%), particuliere initiatieven voor publieksraadpleging (55%), het raadgevend referendum (55%) en het direct kiezen van de burgemeester (54%). Circa een op de tien is negatief over deze maatregelen.

Hoe sta je tegenover de volgende bestaande onderdelen of mogelijke vernieuwingen in de Nederlandse democratie?

Raadplegend referendum*

Corrigerend referendum*

Particuliere initiatieven voor publieksraadpleging*

Raadgevend referendum*

Direct kiezen van de burgemeester*

■ Zeer negatief ■ Negatief ■ Niet positief, niet negatief ■ Positief ■ Zeer positief ■ Weet niet/geen mening

* Klik [hier](#) voor de uitleg die hierbij werd gegeven (sheet 65).

Decentralisaties

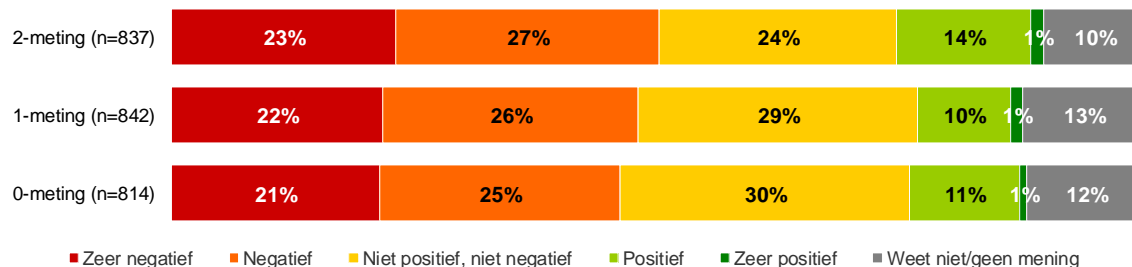
Houding ten opzichte van decentralisaties iets meer gedifferentieerd

Gemiddeld is het oordeel over de decentralisaties onveranderd.

Wel zien we dat het oordeel van burgers nu sterker uiteen loopt: de categorie *niet positief/niet negatief* daalt van 30% bij de 0-meting naar 24% in de 2-meting.

Het aandeel burgers dat positief is, is iets gestegen ten opzichte van de 1-meting (15% vs. 11%). *Let op: dit heeft geen effect op het gemiddelde oordeel, dat blijft gelijk.*

Hoe sta je er tegenover dat de uitvoering van een aantal taken op het gebied van (jeugd)zorg, maatschappelijke ondersteuning en werk zijn overgegaan van de landelijke overheid (en provincies) naar de gemeenten?

Getoonde uitleg aan respondenten

Een van de laatste ontwikkelingen in het bestuur van Nederland zijn de zogenaamde decentralisaties: een aantal taken op het gebied van de (jeugd)zorg, maatschappelijke ondersteuning en werk gaan over naar de gemeenten. Sinds 1 januari 2015 zijn niet meer de landelijke overheid (en provincies), maar zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van deze taken.

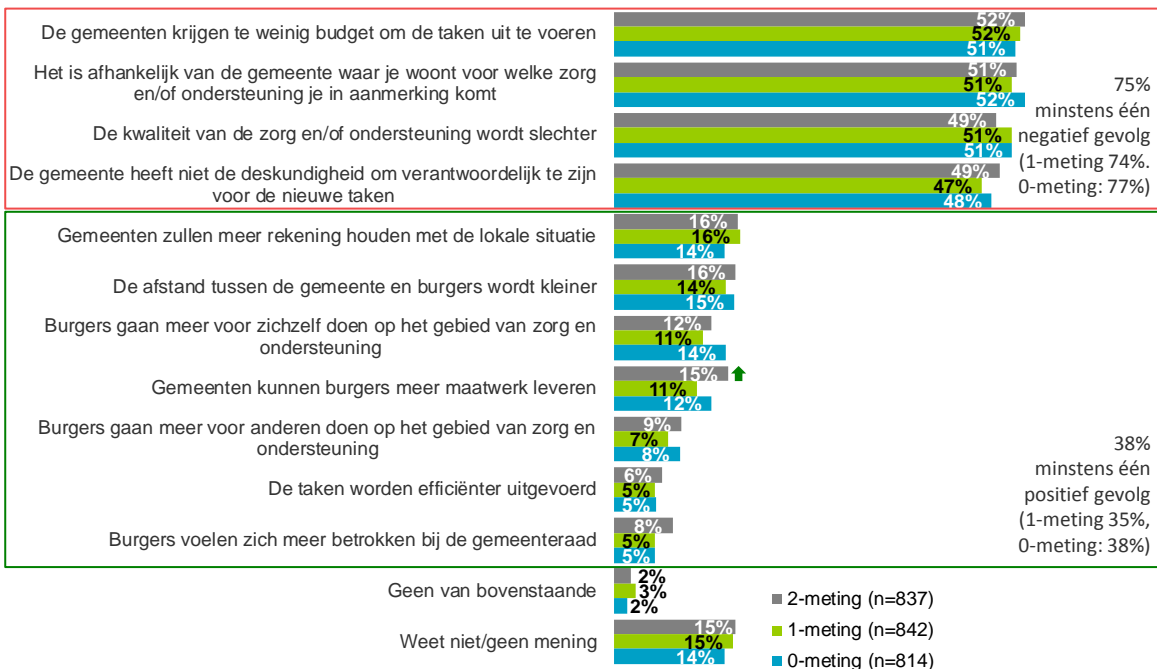
Verwachting negatieve gevolgen van decentralisaties blijft boventoon voeren

Net als voorgaande metingen verwacht driekwart (75%) van de Nederlanders ten minste één (voorgelegd) negatief gevolg van de decentralisaties.

38% verwacht ten minste één positief gevolg. Ook dit aandeel is onveranderd gebleven.

Iets vaker dan bij de vorige meting, verwacht de bevolking dat de decentralisaties ervoor zorgen dat de gemeenten burgers meer maatwerk kunnen leveren (15% vs. 11%).

Wat verwacht je dat de gevolgen zijn van de genoemde decentralisaties?

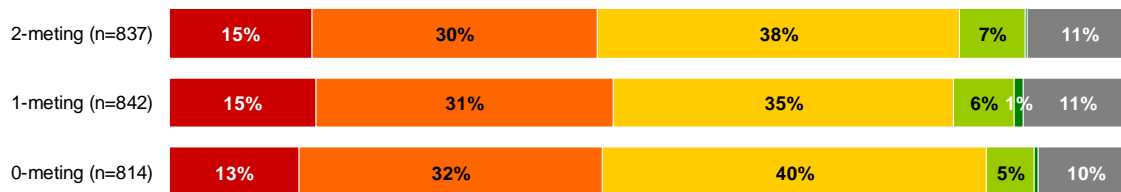
Vertrouwen in gemeenten voor uitvoeren nieuwe taken blijft laag

Het vertrouwen in de gemeenten voor het uitvoeren van de nieuwe taken blijft laag.

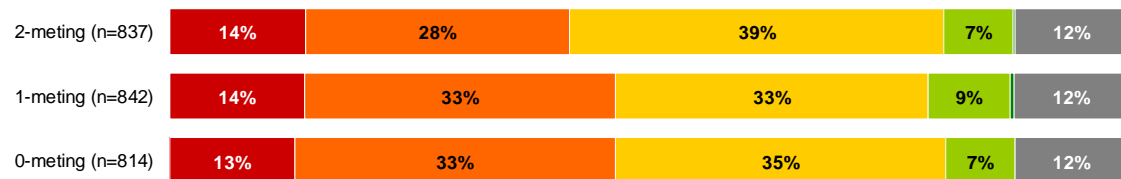
45% van de bevolking heeft er *geen of weinig vertrouwen* in dat de burgemeester, wethouders en gemeenteambtenaren de nieuwe taken goed uitvoeren en 42% dat de gemeenteraadsleden dit goed kunnen controleren.

7% heeft er *(zeer) veel* vertrouwen in dat burgemeester, wethouders en gemeenteambtenaren de nieuwe taken goed uitvoeren en eveneens 7% dat de gemeenteraadsleden dit goed kunnen controleren.

In hoeverre heb je er vertrouwen in dat burgemeesters, wethouders en gemeenteambtenaren de nieuwe taken goed uitvoeren?

In hoeverre heb je er vertrouwen in dat gemeenteraadsleden goed kunnen controleren of de burgemeesters en wethouders de nieuwe taken goed uitvoeren?

■ Helemaal geen tot zeer weinig vertrouwen
 ■ Weinig vertrouwen
 ■ Niet veel, niet weinig vertrouwen
 ■ Veel vertrouwen
 ■ Zeer veel vertrouwen
 ■ Weet niet/geen mening

A top-down photograph showing several hands of different skin tones working together to assemble white puzzle pieces on a rustic wooden table. A black pen and a notebook are visible in the upper left corner. A semi-transparent white box with the title 'Schaalvergroting' is centered over the puzzle pieces.

Schaalvergroting

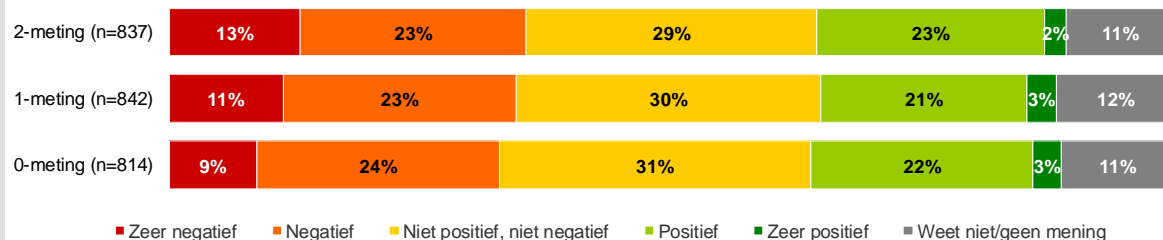
Houding tegenover samenvoegen gemeenten blijft verdeeld

Het oordeel van burgers over het samenvoegen van kleinere tot grotere gemeenten is verdeeld.

Ook nu blijkt een kwart (25%) hier positief tegenover te staan en een derde (36%) negatief.

Drie op de tien (29%) Nederlanders hebben een minder uitgesproken mening en zijn niet positief maar ook niet negatief en 11% heeft hier geen mening over.

Hoe sta jij er tegenover als kleine gemeenten zich samenvoegen tot grotere gemeenten?

Getoonde uitleg aan respondenten

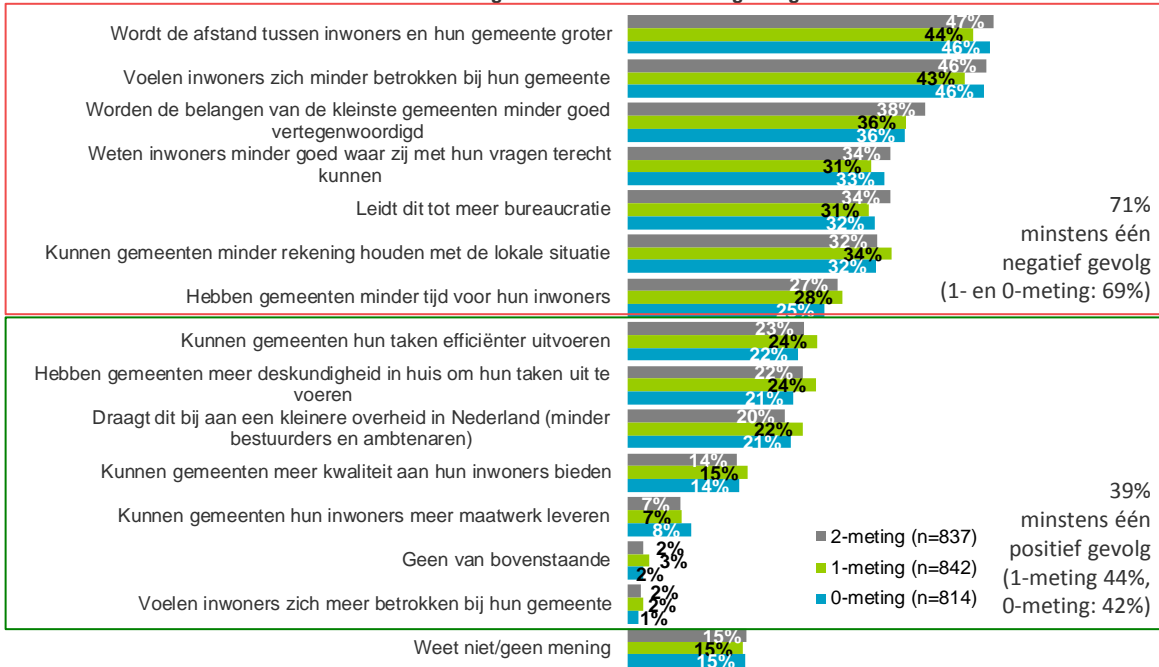
Het kabinet heeft als uitgangspunt dat gemeenten de taken die ze hebben naar behoren moeten kunnen uitvoeren. Als gemeenten te klein zijn om bepaalde taken uit te kunnen voeren, dan kunnen zij samenwerken met anderen gemeenten of zich samenvoegen tot grotere gemeenten.

Burgers verwachten meer negatieve dan positieve gevolgen van samenvoeging gemeenten

Bijna driekwart (71%) van de burgers verwacht ten minste één (voorgelegd) negatief gevolg van het samenvoegen van gemeenten. Men blijft vooral bang dat de afstand tussen inwoners en hun gemeente groter wordt (47%) en dat inwoners zich minder betrokken voelen bij hun gemeente (46%).

39% verwacht ten minste één voorgelegd positief gevolg. Dit is iets lager dan bij de vorige meting (44%).

Als kleine gemeenten worden samengevoegd dan...

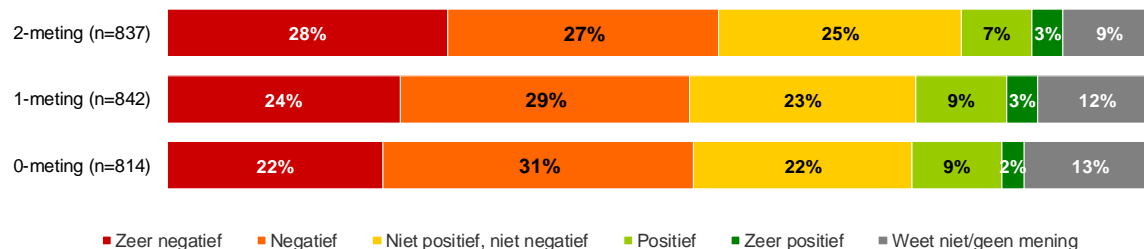
Bevolking blijft overwegend negatief over samenvoeging provincies

Nederlanders blijven overwegend negatief over het samenvoegen van de huidige provincies tot grotere provincies.* Het oordeel is gemiddeld niet positiever of negatiever dan bij de vorige metingen. Wel zien we dat het aantal dat *zeer* negatief is, licht is gestegen (van 24% naar 28%).

Een kwart (25%) is niet positief maar ook niet negatief en 9% heeft hier geen mening over.

*Hierbij merken we op dat gevraagd is naar 'samenvoeging' van provincies, terwijl bij gemeenten gevraagd is naar 'zich samenvoegen', wat meer vrijwilligheid impliceert.

Hoe sta jij tegenover samenvoeging van de huidige provincies tot grotere provincies?

Getoonde uitleg aan respondenten

Net als sommige gemeenten in Nederland samengevoegd worden, zo zouden in de toekomst ook provincies samengevoegd kunnen worden.

Burgerschap en participatiesamenleving

Ruim de helft bereid zich in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in gemeente

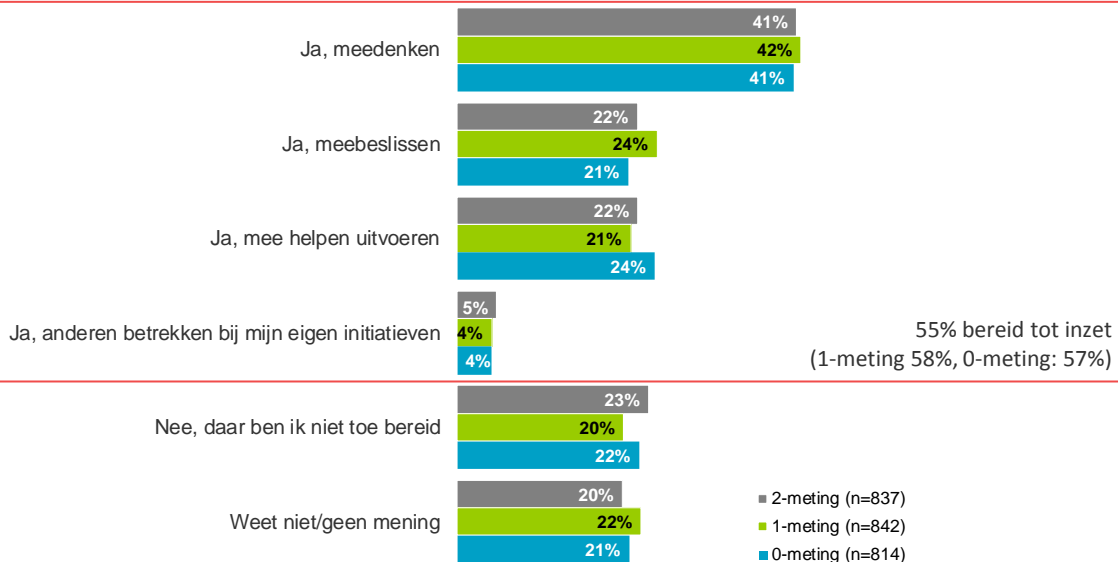
De bereidheid om zich in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in de buurt of gemeente is nagenoeg gelijk aan de eerdere metingen (57%)*. 23% is daar niet toe bereid en 20% geeft aan dit niet te weten.

Nederlanders willen vooral meedenken (41%). In mindere mate willen zij ook meebeslissen (22%) of helpen uitvoeren (22%).

5% zegt eigen initiatieven te hebben waar zij anderen bij willen betrekken.

*Als volgt berekend: allen (100%) minus 'niet toe bereid' (23%) en 'weet niet' (20%).

Ben je zelf bereid je in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in jouw buurt of gemeente?

Tijd die men wil besteden aan maatschappelijke initiatieven blijft onveranderd

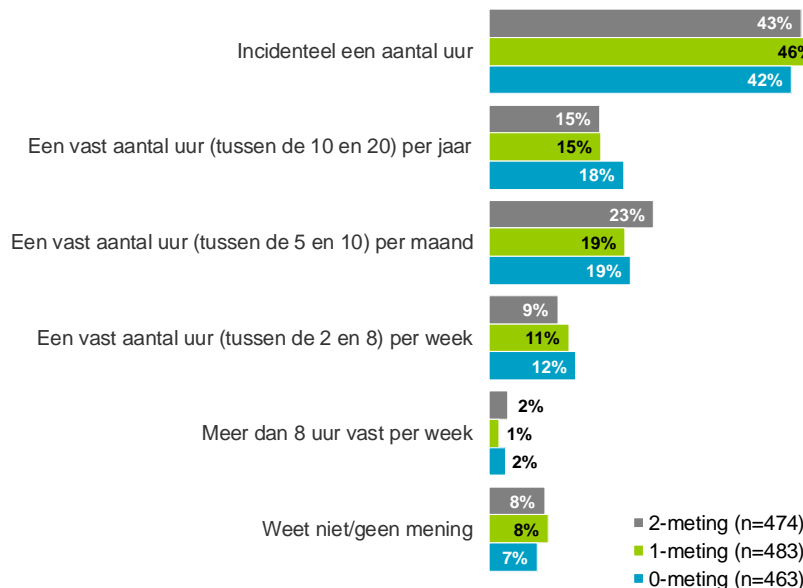
Aan respondenten die hebben aangegeven bereid te zijn om zich in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in hun buurt of gemeente (57%) is gevraagd hoeveel tijd zij hiervoor zouden willen vrijmaken.

Meestal gaat dit om incidenteel een aantal uur (43%), een vast aantal uur per jaar (15%) of een vast aantal uur per maand (23%).

11% wil hier wekelijks een aantal uur aan besteden. Dit is 7% van het totaal aantal Nederlanders.

Deze resultaten wijken niet af van de eerdere metingen.

Hoeveel tijd ben je bereid vrij te maken om je in te zetten voor maatschappelijke initiatieven in jouw buurt of gemeente? (Basis - Is bereid om zich in te zetten voor initiatieven)

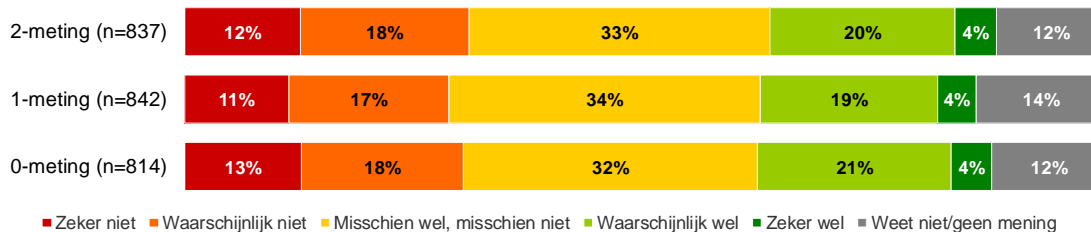
Kwart blijft bereid tot lokale initiatieven voor openhouden buurtaccommodaties

Bijna een kwart (24%) van de Nederlanders zegt bereid te zijn om zelf actief mee te doen aan lokale initiatieven om accommodaties in de buurt open te houden: 4% wil dit *zeker* en 20% *waarschijnlijk*.

Een derde (33%) zou dit *misschien* willen doen en 30% *zeker of waarschijnlijk* niet.

De bereidheid is hiermee gelijk aan de vorige metingen.

In hoeverre ben je zelf bereid actief mee te doen aan lokale initiatieven om accommodaties als een buurthuis, zwembad, bibliotheek of buurtwinkel in jouw buurt open te houden?

Burgers wensen nu iets minder betrokkenheid overheid bij lokale maatschappelijke initiatieven

Minder vaak dan bij de vorige metingen wenst men een faciliterende, stimulerende of samenwerkende rol van de overheid bij lokale maatschappelijke initiatieven. Iets vaker geeft men aan dat de overheid hier geen taken in heeft (9% vs. 6%).

Men wenst vooral een:

- **faciliterende rol** (47% vs. 53% bij 1-meting) waarbij de overheid burgers middelen aanreikt
- **Samenwerkende rol** (37% vs. 42%), waarbij de overheid helpt bij de ontwikkeling en uitvoering
- **Stimulerende rol** (30% vs. 36%), waarbij de overheid burgers actief aanspoort

Welke rol vind je dat de overheid zou moeten hebben bij lokale maatschappelijke initiatieven waarbij burgers betrokken zijn? Basis: allen, (n=837)

			1-meting (n=842)	0-meting (n=814)
	9%	<u>Geen rol</u> : de overheid heeft hier geen taak in	6%	6%
	22%	<u>Controlerende rol</u> : de overheid moet controleren of de initiatieven in overeenstemming zijn met de wetgeving	23%	23%
	47%	<u>Faciliterende rol</u> : de overheid moet middelen aanreiken waarmee burgers de initiatieven kunnen uitvoeren	53%	50%
	30%	<u>Stimulerende rol</u> : de overheid moet burgers actief aansporen of uitnodigen om met initiatieven te komen en deze uit te voeren	36%	32%
	37%	<u>Samenwerkende rol</u> : de overheid moet samenwerken met de burgers om initiatieven verder te ontwikkelen en uit te voeren	42%	39%
	7%	<u>Regisserende rol</u> : de overheid moet zelf met initiatieven komen en burgers vragen hieraan mee te werken	9%	8%
	19%	Weet niet, geen mening	17%	19%

Digitale overheid

Bevolking blijft neutraal tot positief over digitalisering overheidsdiensten

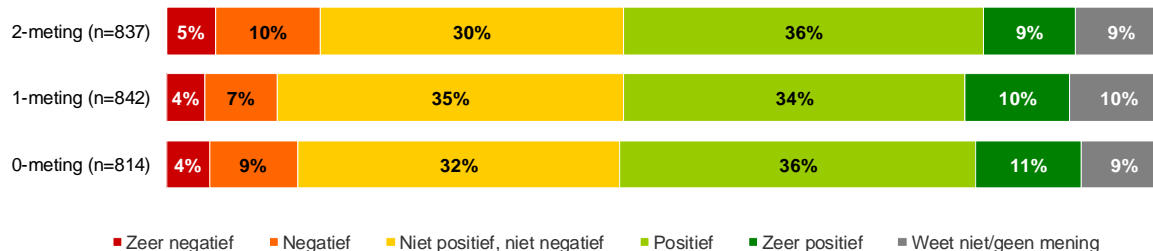
45% van de Nederlanders vindt het positief dat de overheid steeds meer diensten en informatie voor burgers via het internet aanbiedt.

15% staat hier negatief tegenover.

30% staat hier niet positief maar ook niet negatief tegenover en 9% heeft geen mening.

Gemiddeld genomen is de houding niet veranderd ten opzichte van de vorige metingen.

Hoe sta je er tegenover dat de overheid steeds meer diensten en informatie voor burgers via het internet aanbiedt?

Gemiddeld minder positief

- Vrouwen
- 55 plussers
- Laag opgeleiden

Meer negatieve effecten verwacht op overheidsdigitalisering dan bij vorige meting

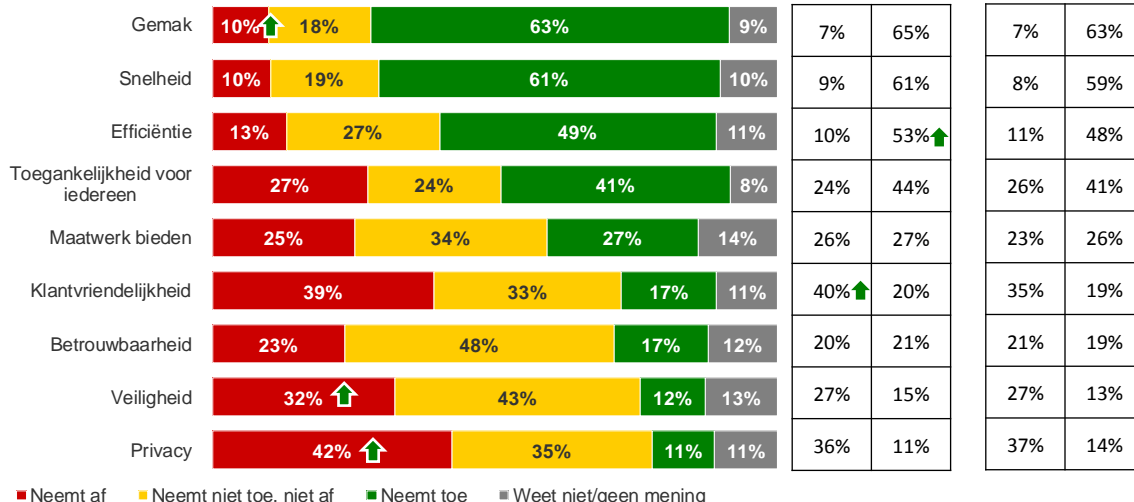
Nederlanders verwachten vooral dat het door de digitalisering gemakkelijker (63%), sneller (61%) en efficiënter (49%) wordt om zaken met de overheid te doen.

Er zijn nu echter iets meer negatieve geluiden dan bij de vorige meting. Men verwacht nu vaker een afname van de privacy (42% vs. 36%), de veiligheid (32% vs. 27%) en het gemak (10% vs. 7%).

De meeste negatieve effecten blijft men verwachten ten aanzien van de privacy (42%) en klantvriendelijkheid (39%).

Wat verwacht je dat de gevolgen zijn voor de burger als de overheid steeds meer diensten en informatie via het internet aanbiedt? (n=387)

1-meting, n=842
neemt af | neemt toe
0-meting, n=814
neemt af | neemt toe

Getoonde uitleg aan respondenten

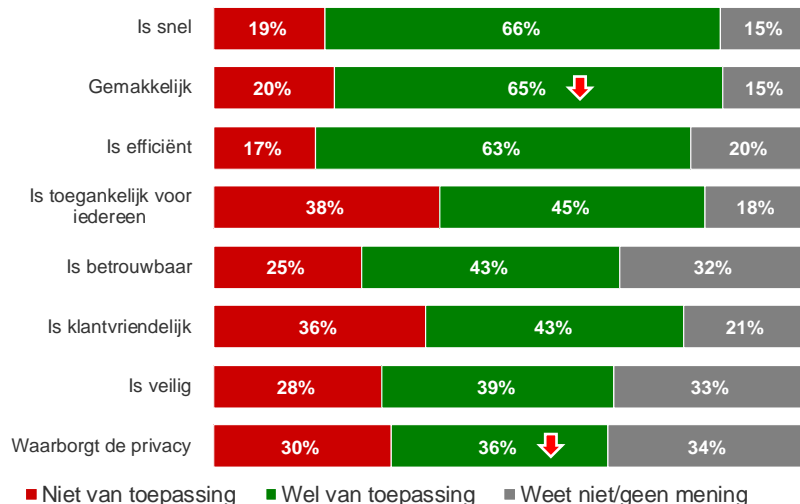
De volgende vragen gaan erover dat de overheid steeds meer informatie en diensten voor burgers via het internet aanbiedt.

Men vindt privacy en gemak nu minder van toepassing op DigiD

Ook over DigiD is de bevolking nu iets minder positief. Minder vaak dan bij de vorige meting vinden burgers DigiD gemakkelijk (65% vs. 70%) en denken zij dat de privacy gewaarborgd is (36% vs. 42%).

Overall blijft men vooral enthousiast over de snelheid (66%), het gemak (65%) en de efficiëntie (63%) en heeft men de meeste twijfels over de toegankelijkheid (vindt 38% niet van toepassing) en klantvriendelijkheid (36%).

Welke van de onderstaande aspecten vind je van toepassing op DigiD? (n=837)

1-meting, n=842
Niet | Wel

0-meting, n=814
Niet | Wel

18%	66%	19%	65%
18%	70%	20%	67%
17%	65%	21%	63%
35%	48%	33%	50%
26%	46%	28%	47%
35%	45%	37%	46%
27%	42%	28%	41%
29%	42%	29%	42%

Getoonde uitleg aan respondenten

Je kunt je bij de overheid online identificeren door middel van je DigiD. Dit is de digitale handtekening voor de overheid door middel van een gebruikersnaam en wachtwoord.

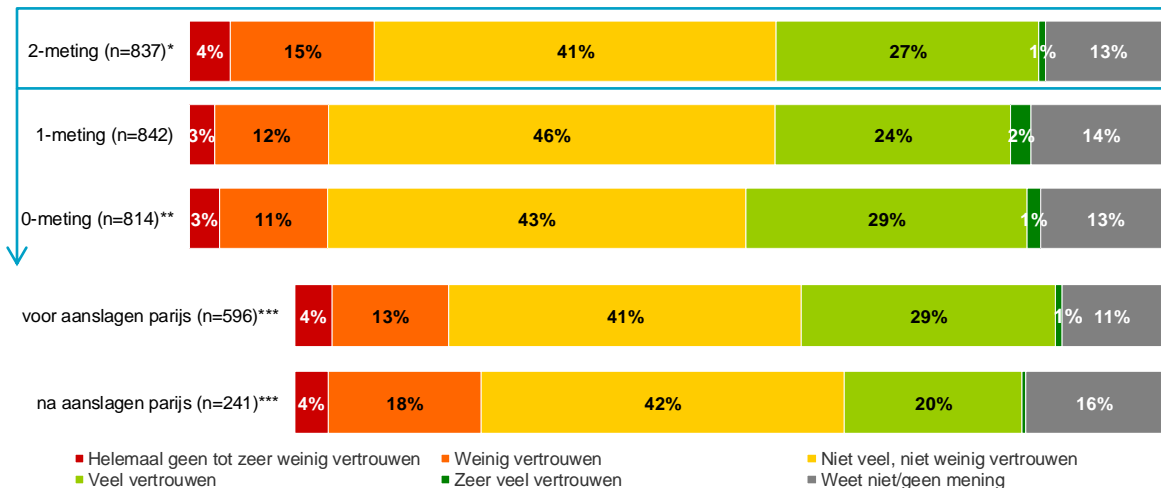
Direct na aanslagen Parijs is vertrouwen AIVD (tijdelijk?) gedaald

Bijna drie op de tien (28%) Nederlanders hebben er (zeer) veel vertrouwen in dat de AIVD Nederland veilig kan houden. 19% heeft hier weinig of helemaal geen vertrouwen in.

Ten tijde van het onderzoek vonden de aanslagen in Parijs plaats (13 november 2015). Dit heeft zijn weerslag gehad op het vertrouwen van Nederlandse burgers. Vóór de aanslagen had 30% veel vertrouwen en 17% weinig tot geen. Ná de aanslagen had 20% veel vertrouwen en 22% weinig tot helemaal niet.*

*Het is niet duidelijk in hoeverre deze verschuiving een tijdelijke reactie is of ook een lange termijn effect heeft.

In hoeverre heb je er vertrouwen in dat de AIVD in staat is Nederland veilig te houden?

* Tijdens de dataverzameling van de 2-meting gebeurden de aanslagen in Parijs van 13 november 2015.

** De dataverzameling van de 0-meting (14 tot 20 januari 2015) viel vlak na de aanslag op het satirisch tijdschrift Charlie Hebdo in Parijs op 7 januari 2015, die werd opgeëist door jihadisten.

*** Voor: 2-meting voor 13 november 22.00 uur (berichtgeving NU.nl over de aanslagen in Parijs)

Na: 2-meting na 13 november 22.00 uur

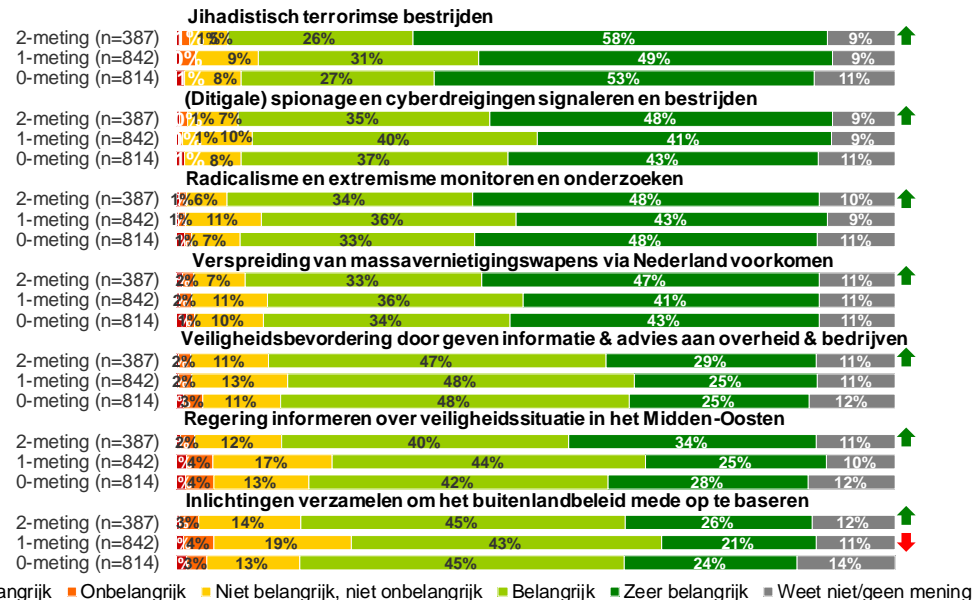
Alle doelstellingen AIVD nu belangrijker dan bij vorige meting

Nederlanders vinden alle voorgelegde doelstellingen van de AIVD (zeer) belangrijk.

Voor alle doelstellingen geldt dat de bevolking deze nu belangrijker vindt dan bij de vorige meting.

De aanslagen in Parijs spelen hier een belangrijke rol in. Op de volgende sheet vergelijken we de houding vlak voor en direct na de aanslagen.

Hoe belangrijk vind je de volgende doelstellingen voor de AIVD?

* Tijdens de dataverzameling van de 2-meting gebeurden de aanslagen in Parijs van 13 november 2015.

** De dataverzameling van de 0-meting (14 tot 20 januari 2015) viel vlak na de aanslag op het satirisch tijdschrift Charlie Hebdo in Parijs op 7 januari 2015, die werd opgeëist door jihadisten.

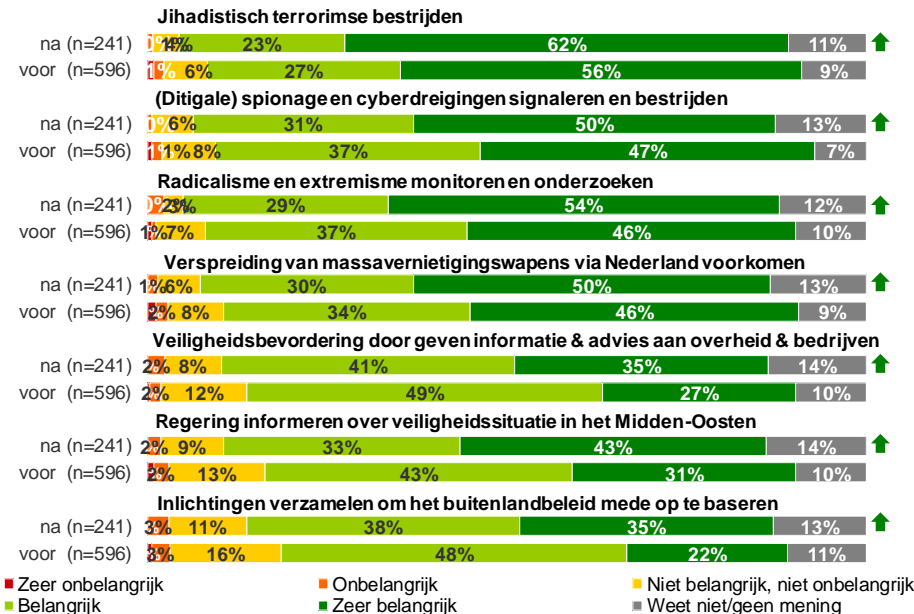
Direct na aanslagen doelstellingen AIVD belangrijker dan vlak voor aanslagen

Direct na de aanslagen in Parijs vinden Nederlanders alle doelstellingen van de AIVD belangrijker dan vlak voor de aanslagen in Parijs.

De top drie belangrijkste doelstellingen blijft ongewijzigd: bestrijden Jihadistisch terrorisme, bestrijden spionage en cyberdreiging, en monitoren radicalisme en extremisme.

Het is niet duidelijk in hoeverre deze verschuivingen een tijdelijke reactie zijn of langer zullen voortduren.

Hoe belangrijk vind je de volgende doelstellingen voor de AIVD?

Voor: voor 13 november 22.00 uur (berichtgeving NU.nl over de aanslagen in Parijs)

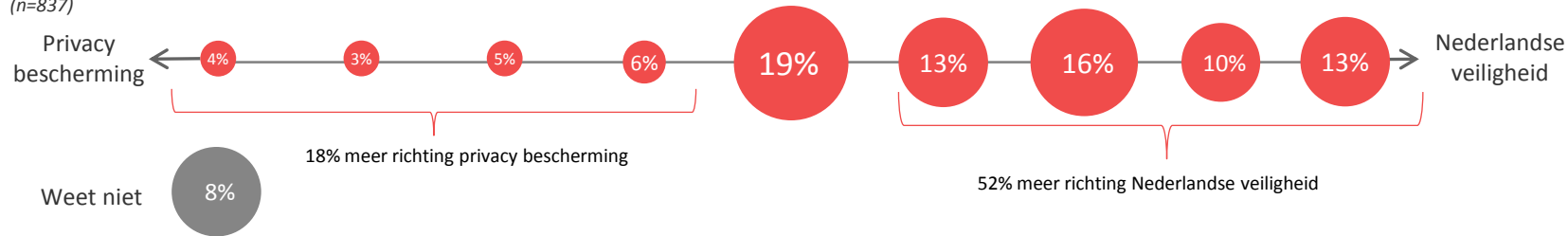
Na: na 13 november 22.00 uur

Gewenste balans meer richting Nederlandse veiligheid dan privacy bescherming

Wanneer Nederlanders de gewenste balans tussen *privacybescherming* en *Nederlandse veiligheid* moeten aangeven met betrekking tot het gebruik van communicatiegegevens door veiligheidsdiensten, gaat die meestal richting de Nederlandse veiligheid. 52% verkiest Nederlandse veiligheid (in meer of mindere mate) boven privacybescherming. 18% verkiest privacy bescherming (in meer of mindere mate) boven Nederlandse veiligheid. 19% kiest precies het midden tussen deze twee uitersten op de schaal en 8% geeft aan hier geen mening over te hebben.

Getoonde uitleg aan respondenten: Nederlandse veiligheidsdiensten (zoals de AIVD) hebben als doel om de veiligheid in Nederland te waarborgen. Het gaat daarbij onder andere om het voorkomen van terroristische aanvallen, digitale aanvallen en spionage. In bepaalde gevallen maken de veiligheidsdiensten, indien zij daar toestemming voor krijgen van de minister, gebruik van communicatiegegevens van burgers zoals telefoon, internet en e-mailgegevens. Om de privacy van burgers te beschermen maakt de overheid regels over welke communicatiegegevens de veiligheidsdiensten wel en niet mogen gebruiken.

Kun je door middel van onderstaande schaal aangeven wat je belangrijker vindt bij het gebruik van communicatiegegevens uit internet en telefoonverkeer door de overheid? Basis, allen (n=837)

Vaker positief dan negatief over uitbreiden mogelijkheden gebruik communicatiegegevens

Aan de deelnemers van het onderzoek is een korte uitleg gegeven over de huidige regelgeving omtrent het gebruik van communicatiegegevens door veiligheidsdiensten en mogelijke uitbreiding hiervan.

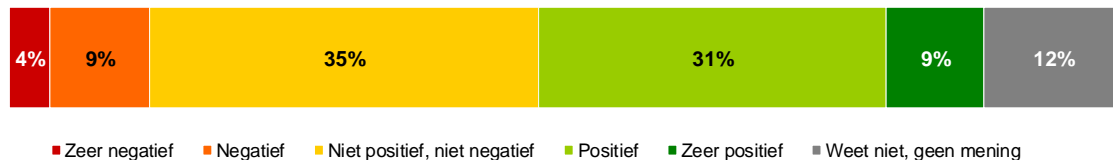
Desgevraagd is men vaker positief dan negatief over deze uitbreiding: 40% vindt dit (zeer) positief, 13% vindt dit (zeer) negatief.

Getoonde uitleg aan respondenten

De huidige regels voor het gebruik van communicatiegegevens door veiligheidsdiensten zijn bedacht toen er nog relatief weinig communicatie via kabels liep en de meeste communicatie via de ether verliep. Door de technologische vooruitgang is er een explosieve groei van de hoeveelheid gegevens die in de wereld wordt geproduceerd en loopt tegenwoordig vrijwel alle communicatie (telefoon, internet en e-mail) via kabels.

Om de veiligheid ook in de huidige situatie te kunnen waarborgen, wil de overheid de mogelijkheden voor het gebruik van de informatie die via kabels verloopt, uitbreiden. De veiligheidsdiensten kunnen deze informatie niet zomaar gebruiken. Dat wordt vooraf getoetst en vervolgens achteraf door een onafhankelijk toezichthouder beoordeeld.

In hoeverre sta je positief of negatief tegenover deze uitbreiding van de mogelijkheden voor veiligheidsdiensten om communicatiegegevens te gebruiken om de veiligheid in Nederland te waarborgen?

Positief over uitbreiding vanwege veiligheid en ‘niets te verbergen hebben’

Aan iedereen die positief is over de uitbreiding (40%) is gevraagd hun antwoord toe te lichten.

Meestal refereert men aan de **veiligheid**, soms noemt men daarbij expliciet het bestrijden van terrorisme en een enkele keer verwijst men naar de aanslagen in Parijs. In verband met de veiligheid noemen sommigen ook dat zij een toenemende dreiging ervaren.

“Ze moeten alles doen om Nederland veilig te houden.”

“Alles voor de veiligheid.”

“Als daarmee bijvoorbeeld terroristen of andere mensen met slechte bedoelingen eerder gepakt kunnen worden, vind ik dat prima.”

“De aanslag op Parijs, vandaag.”

De veiligheid van veel mensen gaat boven de privacy van een enkele.

Vaak licht men het antwoord toe door erop te wijzen dat je er geen last van hebt als je **niets te verbergen** hebt.

“Als het goed is heeft niemand wat te verbergen en kan het indien nodig gebruikt worden.”

“Omdat ik niets te verbergen heb.”

Een aantal keer verwijst men naar de hoeveelheid informatie die **nu al bekend is** over burgers.

“Onze privacy is toch al beperkt door ons mediagebruik en de gegevens die we op diverse fora achterlaten dus voor de veiligheid mag dat best verder gebruikt worden.”

“Ik denk dat het een illusie is als je denkt dat je persoonlijke gegevens niet bloot liggen op het internet.”

Ten slotte noemen enkelen dat de **communicatiekanalen zijn veranderd**.

“De hele wereld gebruikt nieuwe ontwikkelde communicatie.”

“Door uitbreiding van communicatiemiddelen is deze ontwikkeling simpelweg noodzakelijk.”

Negatief over uitbreiding vanwege aantasting privacy en kans op misbruik

Ook aan iedereen die negatief is over de uitbreiding (13%) is gevraagd hun antwoord toe te lichten.

Meestal refereert men aan de **privacy**.

"Blijf uit mijn leven, gaat je niets aan."

"Omdat ik veel waarde aan privacy hecht."

"Privacy van de onschuldige burger gaat voor."

Er bestaat ook redelijk wat wantrouwen; kans op **misbruik door de overheid** (in te toekomst).

"Ik ben huiverig voor misbruik."

"Ze zijn niet te vertrouwen."

"De overheid zou ook zomaar onbetrouwbaar kunnen worden."

"Geregistreerde informatie is altijd te achterhalen ook als de politieke situatie veranderd."

Sommigen **twijfelen** of op deze manier het **beoogde effect wordt bereikt**.

"Het is niet zeker dat dit Nederland veiliger maakt."

"Terroristen worden ook steeds slimmer en daar blijf je achter de feiten aanlopen."

"Ik vertrouw niet dat de veiligheidsdiensten deze informatie voldoende kunnen beveiligen, zodat deze niet in verkeerde handen valt"

Anderen noemen dat er nu al **genoeg informatie beschikbaar** is.

"Er is nu mogelijkheid genoeg om dat te doen."

"Ze weten al zo veel van je."

Enkelen hebben hun twijfels over het **toezicht en de controle** op de informatie.

"Ik vrees voor ongebreidelde informatiegaring. Toestemming en controle stellen weinig voor."

"Omdat in de praktijk blijkt dat de controle niet afdoende is, vaak zowel vooraf als achteraf."

Koninkrijksrelaties

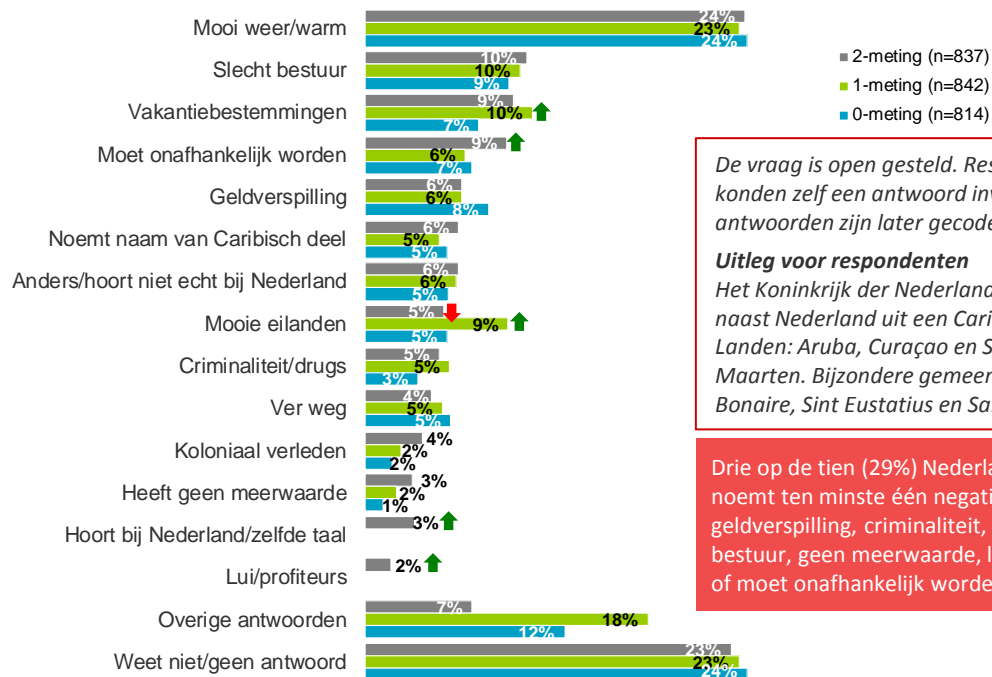
Caribisch deel doet vooral denken aan mooi weer

Als Nederlanders aan de Caribische delen van het Koninkrijk denken, blijft spontaan de gedachte aan mooi of warm weer overheersen (24%).

Minder dan bij de 1-meting (toen het vakantieperiode was) denken Nederlanders nu aan mooie eilanden (5% vs. 9%). Iets vaker noemt men nu dat zij onafhankelijk moeten worden (9%).

Drie op de tien (29%) Nederlanders noemen een negatief aspect.

Als je denkt aan de Caribische delen van het koninkrijk, welke gedachte komt er dan het eerst in je op?

De vraag is open gesteld. Respondenten konden zelf een antwoord invullen. Deze antwoorden zijn later gecodeerd.

Uitleg voor respondenten

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat naast Nederland uit een Caribisch deel. Landen: Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Bijzondere gemeenten: Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Drie op de tien (29%) Nederlanders noemt ten minste één negatief aspect: geldverspilling, criminaliteit, slecht bestuur, geen meerwaarde, lui/profiteurs of moet onafhankelijk worden.

Actuele thema's: normering topinkomens publieke sector

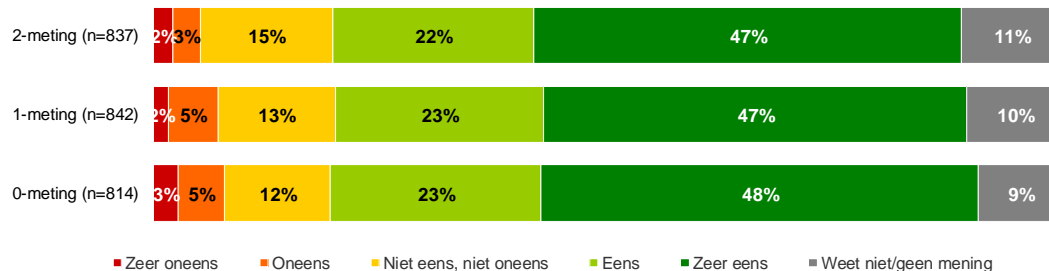

Steun voor maximeren salaris topfunctionarissen bij publieke instellingen houdt aan

Een grote meerderheid van de bevolking (69%) is het er, net als bij de 1- en 0-meting, (zeer) mee eens dat het salaris van topfunctionarissen in de (semi)publieke sector niet hoger mag zijn dan dat van een minister.

Slechts 5% is het hier niet mee eens, 15% is het niet eens maar ook niet oneens en 11% heeft hier geen mening over.

In hoeverre ben je het ermee eens dat het salaris van topfunctionarissen bij (semi) publieke instellingen niet hoger mag zijn dan dat van een minister?

Uitleg voor respondenten

De Tweede en Eerste Kamer hebben ermee ingestemd dat het salaris van topfunctionarissen bij de (semi) publieke instellingen niet hoger mag zijn dan dat van een minister. Denk hierbij aan:

- Bestuurders en directeurs van woningcorporaties
- Bestuurders en directeurs van zorginstellingen zoals ziekenhuizen
- Bestuurders en directeurs van scholen, HBO's en universiteiten
- Bestuurders en directeurs van de publieke omroep
- Politiebestuurders
- Mensen actief in de rechterlijke macht

Versillen tussen subgroepen

Verschillen tussen subgroepen

Jongeren (t/m 34 jaar) en hoogopgeleiden oordelen positiever over de representatieve democratie in Nederland en voelen zich relatief sterk vertegenwoordigd door politici en bestuurders. Hoogopgeleiden staan wat kritischer tegenover *directe* vormen van democratie in de vorm van referenda. Laagopgeleiden hebben een relatief negatief beeld van onze representatieve democratie, voelen zich minder vertegenwoordigd en zijn tevens minder betrokken.

Over het algemeen hebben het ministerie van BZK, ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers een positiever imago onder 25 t/m 34 jarigen, hoogopgeleiden (m.u.v. BZK) en vrouwen. Laagopgeleiden hebben over het algemeen een wat minder uitgesproken beeld van BZK, ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers. In het zuiden van het land heerst een relatief negatief imago van ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers.

Deze verschillen in houding tussen bepaalde subgroepen zien we, net als bij voorgaande metingen, in grote lijnen terug in de beleving van verschillende beleidsthema's zoals de decentralisaties, schaalvergroting en toenemende digitalisering. Dergelijke ideeën vinden meer steun onder hoogopgeleiden en jongere leeftijdsgroepen. Laagopgeleiden staan hier vaak negatiever tegenover en ook mensen uit het zuiden van het land zijn wat negatiever over sommige van deze thema's.

Het oordeel over BZK en het (mogelijke) beleid lijkt niet direct samen te hangen met de kennis over BZK. 55 t/m 70 jarigen, hoogopgeleiden en mannen weten beter waar BZK zich mee bezighoudt. Jongeren (18 t/m 24), laagopgeleiden, vrouwen en mensen uit het zuiden van het land zijn hier minder goed van op de hoogte.

Resultaten - verschillen tussen subgroepen

Groen = subgroep is positiever (of scoort hoger)

Rood = subgroep is negatiever (of scoort lager)

Bekendheid BZK	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Spontaan	Man - Vrouw	18 t/m 24 - 55 t/m 70	Hoog - Laag	Zuid
Geholpen	Man - Vrouw	18 t/m 24 - 55 t/m 70	Hoog - Laag	West - Zuid
Imago BZK	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
BZK	Man - Vrouw	25 t/m 34 - 45 t/m 55	Hoog: uitgesprokener Laag: minder	-
Ambtenaren	Man - Vrouw	18 t/m 24 - 25 t/m 34 - 55 t/m 70	Hoog - Midden, Laag minder uitgesproken	Zuid - 3 grote gemeenten
Bestuurders	Man - Vrouw	18 t/m 24 - 25 t/m 34	Hoog - Midden, Laag minder uitgesproken	West - Noord Zuid - 3 gem.
Vertegenwoordigers	Man - Vrouw	25 t/m 34	Hoog - Laag	West - Zuid
Representatieve democratie	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Oordeel	-	25 t/m 34	Hoog - Laag	Oost
Gevoel van vertegenwoordiging	-	25 t/m 34 - 45 t/m 55	Hoog - Laag	Zuid - West
Gevoel van betrokkenheid	Man - Vrouw	18 t/m 24	Hoog - Midden - Laag	Zuid
Oordeel directe manieren invloed	-	-	Hoog - Midden	Zuid
Decentralisaties	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Oordeel	-	18 t/m 34 - 45 t/m 70	Hoog	-
Gevolgen	-	18 t/m 34 - 45 t/m 70	Hoog - Laag minder uitgesproken	Oost - Noord
Vertrouwen uitvoering	-	25 t/m 34 - 45 t/m 70	Hoog - Laag	Zuid

* Ten opzichte van de 1-meting is er een aantal kleine verschillen. Vanwege de lage 'n' (aantal respondenten), zijn bepaalde subgroepen nu net wel significant afwijkend die dat bij de 1-meting niet waren, en andersom.

Wel zien we dat ambtenaren nu een negatiever imago hebben onder 18 t/m 24 jarigen en bewoners van de 3 grootste gemeenten en op enkele punten een wat positiever imago onder laag opgeleiden.

Resultaten - verschillen tussen subgroepen

Groen = subgroep is positiever (of scoort hoger)

Rood = subgroep is negatiever (of scoort lager)

Schaalvergroting	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Samenvoegen gemeenten	-	18 t/m 34	Hoog - Laag	
Gevolgen	Man: uitgesprokener	18 t/m 34 - 45 t/m 70	Hoog - Midden - Laag minder uitgesproken	3 grote gemeenten
Oordeel samenvoegen provincies	Man - Vrouw	-	Hoog - Midden	Zuid
Participatiesamenleving	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Bereidheid tot inzetten	-	-	Hoog - Laag	Noord - Zuid
Rol voor overheid	Man: controlerend	45 t/m 54 (stimulerend/samenwerkend)	Hoog uitgesprokener, Laag minder	West controlerend Oost faciliterend
Digitale overheid	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Oordeel digitalisering	Man - Vrouw	18 t/m 34 - 55 t/m 70	Hoog - Laag	-
AIVD	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Vertrouwen	-	25 t/m 34 - 55 t/m 70	Hoog	Oost
WIV	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Balans privacy - NL veiligheid	Man: privacy Vrouw: Veiligheid	-	Midden: veiligheid	-
Uitbreiding veiligheidsdiensten	-	-	-	-
Maximeren topinkomens	Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Regio
Oordeel	-	25 t/m 34 - 45 t/m 70	-	-

* Ten opzichte van de 1-meting is er een aantal kleine verschillen. Vanwege de lage 'n' (aantal respondenten), zijn bepaalde subgroepen nu net wel significant afwijkend die dat bij de 1-meting niet waren, en andersom.

Uitleg bij vraag: Hoe sta je tegenover de volgende bestaande onderdelen of mogelijke vernieuwingen in de Nederlandse democratie?

Getoonde uitleg aan respondenten bij categorieën:

- **Een raadplegend referendum:** de landelijke of lokale politiek heeft de mogelijkheid een plan voor te leggen aan burgers die hierover kunnen stemmen, voordat de politiek er zelf een besluit over neemt
- **Particuliere initiatieven voor publieksraadpleging:** waarbij burgers benaderd worden om zelf mee te praten over verschillende politieke thema's
- **Een corrigerend referendum:** de landelijke of lokale politiek heeft de mogelijkheid een genomen besluit voor te leggen aan burgers die kunnen stemmen over het terugdraaien van dit besluit
- **Een raadgevend referendum:** burgers kunnen zelf een referendum aanvragen over een wetsvoorstel dat al door het parlement is goedgekeurd
- Het direct kunnen **kiezen van de burgemeester** door inwoners uit de gemeenten

Klik [hier](#) om terug te gaan naar de resultaten van vraag 10 (sheet 30).

Onderzoekstechnische informatie

- Veldwerkperiode
 - Het veldwerk van de 2-meting is uitgevoerd in de periode van 9 t/m 15 november 2015.
 - Het veldwerk van de 1-meting is uitgevoerd in de periode 21 mei t/m 27 mei 2015.
 - Het veldwerk van de 0-meting is uitgevoerd in de periode 14 januari t/m 20 januari 2015.
- Methode respondentenselectie
 - Uit het StemPunt-panel van Motivation
- Incentives
 - De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek een kleine vergoeding ontvangen
- Weging
 - De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS
- Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden
 - Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.
- Overige onderzoekstechnische informatie
 - Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever

Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
16 t/m 24 jaar	66	7,9	100	12,0
25 t/m 34 jaar	87	10,4	152	18,2
35 t/m 44 jaar	134	16,0	156	18,7
45 t/m 54 jaar	177	21,1	180	21,5
55 t/m 70 jaar	373	44,6	249	29,7
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	233	27,8	219	26,2
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	421	50,3	432	51,6
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	183	21,9	185	22,1
Geslacht				
Mannen	439	52,4	424	50,6
Vrouwen	398	47,6	413	49,4

Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Mentality				
Moderne burgerij	179	21,4	185	22,1
Opwaarts mobilen	125	14,9	130	15,5
Postmaterialisten	99	11,8	80	9,6
Nieuwe conservatieven	78	9,3	67	8,0
Traditionele burgerij	97	11,6	101	12,0
Kosmopolieten	100	11,9	104	12,5
Postmoderne hedonisten	91	10,9	89	10,6
Gemaksgeoriënteerden	68	8,1	81	9,7
Regio				
3 grote gemeenten	83	9,9	99	11,8
West	245	29,3	249	29,7
Noord	92	11,0	81	9,7
Oost	172	20,5	170	20,3
Zuid	213	25,4	208	24,8
Randgemeenten	32	3,8	31	3,7

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

motivaction

research and strategy

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109

1015 ZL Amsterdam

Postbus 15262

1001 MG Amsterdam

T +31 (0)20 589 83 83

M moti@motivaction.nl

www.motivaction.nl

www.facebook.com/stempunt

